

О. М. Назаров

ЛИНОВИЦЯ

ЛИНОВИЦЯ – селище міського типу Прилуцького району Чернігівської області.

Знаходиться на р. Рудка (Линовиця; притока *Удаю*, бас. [Дніпра](#)), за 168 км від обл. центру та за 12 км від райцентру. Пл. 7,64 км². За переписом 2001, насел. становило 2984 особи (складає 86,7 % до 1989), станом на січень 2015 – 2555 осіб (переважно українці). Залізнична станція. Через с-ще проходить автошлях Прилуки–Пирятин. Існує 2 версії щодо походження назви: від прізвища першого власника В. Линовицького; від річки, на якій виникло село, та в якій водилося багато лінів. Уперше згадується в писем. джерелах 1629 як хутір. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. У різний час Л. належала князю Я. Вишневецькому, прилуц. протопопу І. Магерівському, гетьману І. Скоропадському, генералу І. Стояновичу, родині де Бальменів і князю Жевахову. 1654 тут нараховувалося 17, 1713 – 26, 1740 – 32, у серед. 18 ст. – 86 дворів. 1735 на правому березі Рудки на кошти козаків Батурин. і Переяслав. полків зведено дерев'яну церкву апостола Луки (1778 на її місці споруджено кам'яний храм, який 1927 розібрано на цеглу), 1808–19 подружжям С. Башиловою та П. де Бальменом – кам'яну церкву Успіння Богородиці (знесено 1985, відновлено 1995; була усипальницею родини де Бальменів). С. Башилова та князь Жевахов заклали у Л. парки – відповідно 1796 (нині пам'ятка садово-парк. мистецтва ім. Т. Шевченка, площа 16,6 га, численні багатолітні дуби, один з яких посаджений на поч. 17 ст., система ставків) та 1910 («Живахівщина», 19,3 га). Донині частково збереглися й їхні садиби. Гол. будинок родини де Бальменів був змурований у формах класицизму з чотириколон. портиком з боку осн. входу, поєднувався з двома флігелями. 1843 у них під час першої подорожі Україною зупинявся Т. Шевченко, який був знайомий з Я. де Бальменом, а також письменник, історик, мовознавець О. Афанасьєв-Чужбинський, письменник Є. Гребінка, художники Є. Крендовський, К. Рабус, Л. Жемчужников та ін. Я. де Бальмен чудово малював і писав літ. твори. Він разом з М. Башиловим ілюстрував рукопис. «Кобзар» Т. Шевченка (1844), зокрема поеми «Гайдамаки» та «Гамалія». 1845 загинув на Кавказі під час Даргин. походу. У тому ж році на його честь Т. Шевченко написав поему «Кавказ». 1893 прокладено залізницю. 1899 бельг. підприємці брати А. і П. Стевинари побудували цукроварню (нині [Линовицький цукровий комбінат «Красний»](#)). 1648–1781 Л. – село Прилуц. полку, 1782–1923 – Прилуц. пов. (1782–96 – Черніг. намісництва, 1796–1802 – Малорос., 1802–1925 – Полтав. губ.), 1923–30 – Прилуц. округи, 1923–32 – Яблунів., від 1932 – Прилуц. р-нів, 1923–25 – Полтав. губ.,

від 1932 – Черніг. обл. 1900 проживало 463 особи; де Бальменам належало 1103 дес. землі, Жевахову – 814 дес. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася, 4 грудня 1919 остаточно встановлено більшовицьку. 1925 було 547 дворів, налічувалося 2586 жит., 1930 – відповідно 658 і 2950. У міжвоєн. період мешканці зазнали сталін. репресій і потерпали від голодомору 1932–33 (кількість встановлених жертв – 12 осіб). Від 17 вересня 1941 до 19 вересня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. На фронтах 2-ї світової війни воювало 649 жит., з них 271 загинув. Від 1960 – смт. У Л. – заг.-осв. школа, 2 дитсадки; Будинок культури, 2 б-ки; рай. лікарня. 2007 створ. Линовиц. істор.-краєзн. товариство ім. Г. Гайдая. Встановлено погруддя Т. Шевченка, пам'ятники Невідомому солдату, Матері, пам'ятні знаки жертвам голодомору 1932–33, ліквідаторам аварії на ЧАЕС. Серед видат. уродженців – письменник *М. Турківський*, громад. і церк. діяч Юсаф (В. Жевахов), актриса, засл. арт. УРСР [М. Бебешко](#), бандурист [М. Кашуба](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Турківський М. П. Навіки рідна: Книга про Линовицю. Прилуки, 2005;
2. Мій рідний край, моя земля Прилуцька. 2-е вид. Ніжин, 2008.

Бібліографічний опис:

Линовиця / О. М. Назаров // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54697>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).